

DISKUSIJA SU SOCIALINIAIS
PARTNERIAIS

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

2021 05 06

Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros
2023–2027 m. strateginio plano
intervencijos projektai

**Ekologinis ūkininkavimas.
Perėjimas prie ekologinio
ūkininkavimo
(I ir II ramsčių parama)**

Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programa

➤ 2021 – 2027 m. programavimo laikotarpio etapai:

- 1) 2021-2022 m.
- 2) 2023-2027 m.

1) **Pereinamasis 2021 – 2022 m. laikotarpis**

2021 – 2027 m. Daugiametės finansinės programos lėšomis bus tęsiama Lietuvos kaimo plėtros 2014 – 2020 m. programa, tiesioginių išmokų sistema ir sektorinės programos (vaisių ir daržovių, bitininkystės, vyno sektoriuose).

2) **Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023 – 2027 m. strateginis planas**

(toliau – Strateginis planas) - vienas dokumentas, apimsiantis tiesiogines išmokas, kaimo plėtros priemones, sektorines programas ir rengiamas pagal naujosios teisinės sistemos (BŽŪP 2023–2027 m.) taisykles.

BŽŪP finansavimas Lietuvoje 2023-2027 m.

2023-2027 m., mln. EUR

- Tiesioginės išmokos: **3012,3**
(20 proc. ekoschemoms – 602,5)

- Kaimo plėtra: **977,5**
(30 proc. aplinkai ir klimatui – 293,3)

- Viso: **3989,8**

+ 30 proc.

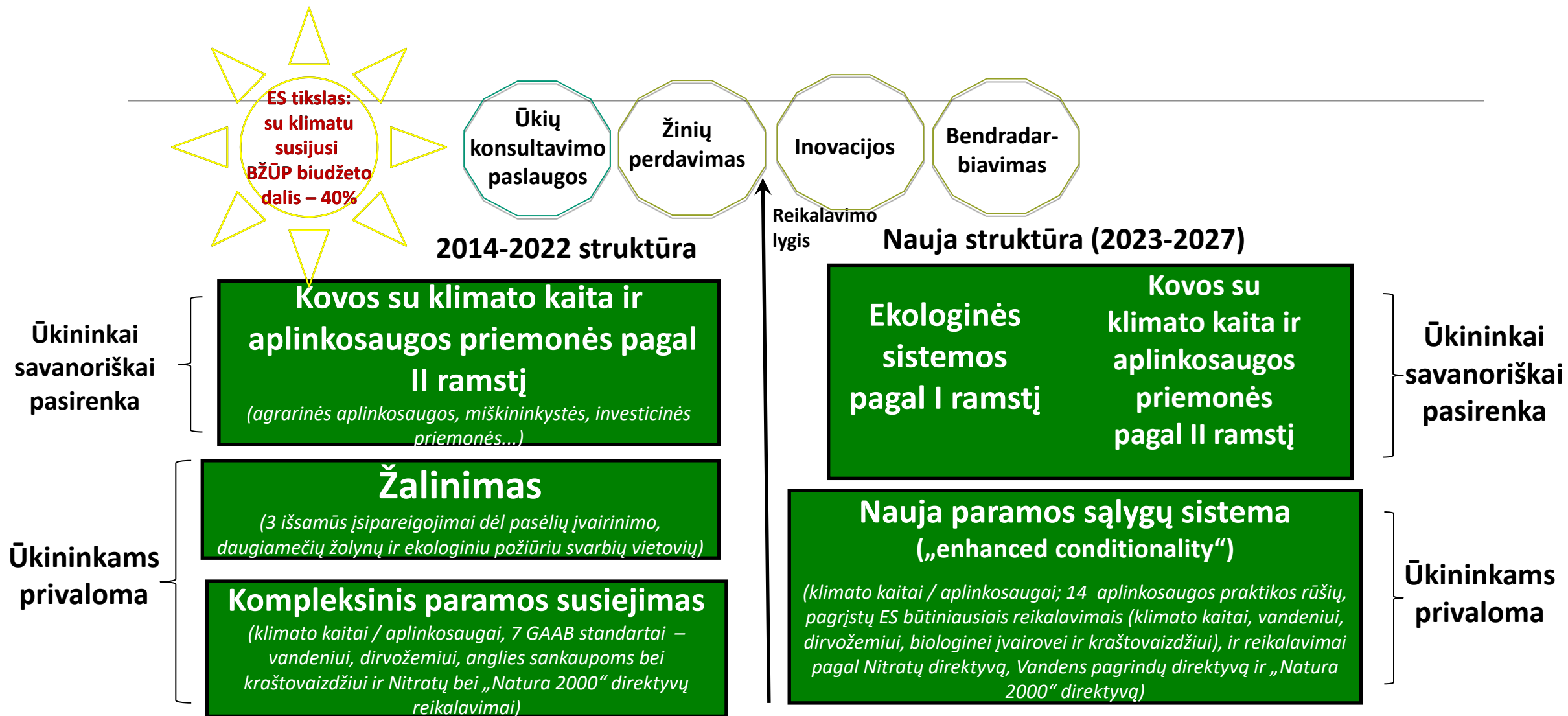

- 15 proc.

+ 18 proc.

Naujoji BŽŪP „žalioji architektūra“

Naujoji BŽŪP „žalioji architektūra“

- *EVT išvados ir Europos Komisijos siekis:*
 - **40% BŽŪP biudžeto** skirti su aplinkosauga ir klimatu susijusiems tikslams siekti
- Privalomas kaimo plėtros lėšų (II ramsčio) panaudojimas:
 - **bent 30% (EP – bent 35%)** - aplinkos ir klimato kaitos priemonėms
 - parama mažiau palankioms ūkininkauti vietovėms **įskaičiuojama**
 - jei VN nepanaudos dalies iš 30% aplinkos ir klimato kaitos priemonėms skirtų lėšų, tas lėšas **praras**
- Privalomas EŽŪGF lėšų (I ramsčio) panaudojimas:
 - **bent 20% (EP – bent 30%)** savo TI voko valstybės narės **privalės** skirti **eko-schemoms**
- **Šiuo metu dar vyksta derybos tarp ET ir EP dėl BŽŪP paketo!**

ES ir LT strateginiai dokumentai. Ekologinio ūkininkavimo tikslai (1)

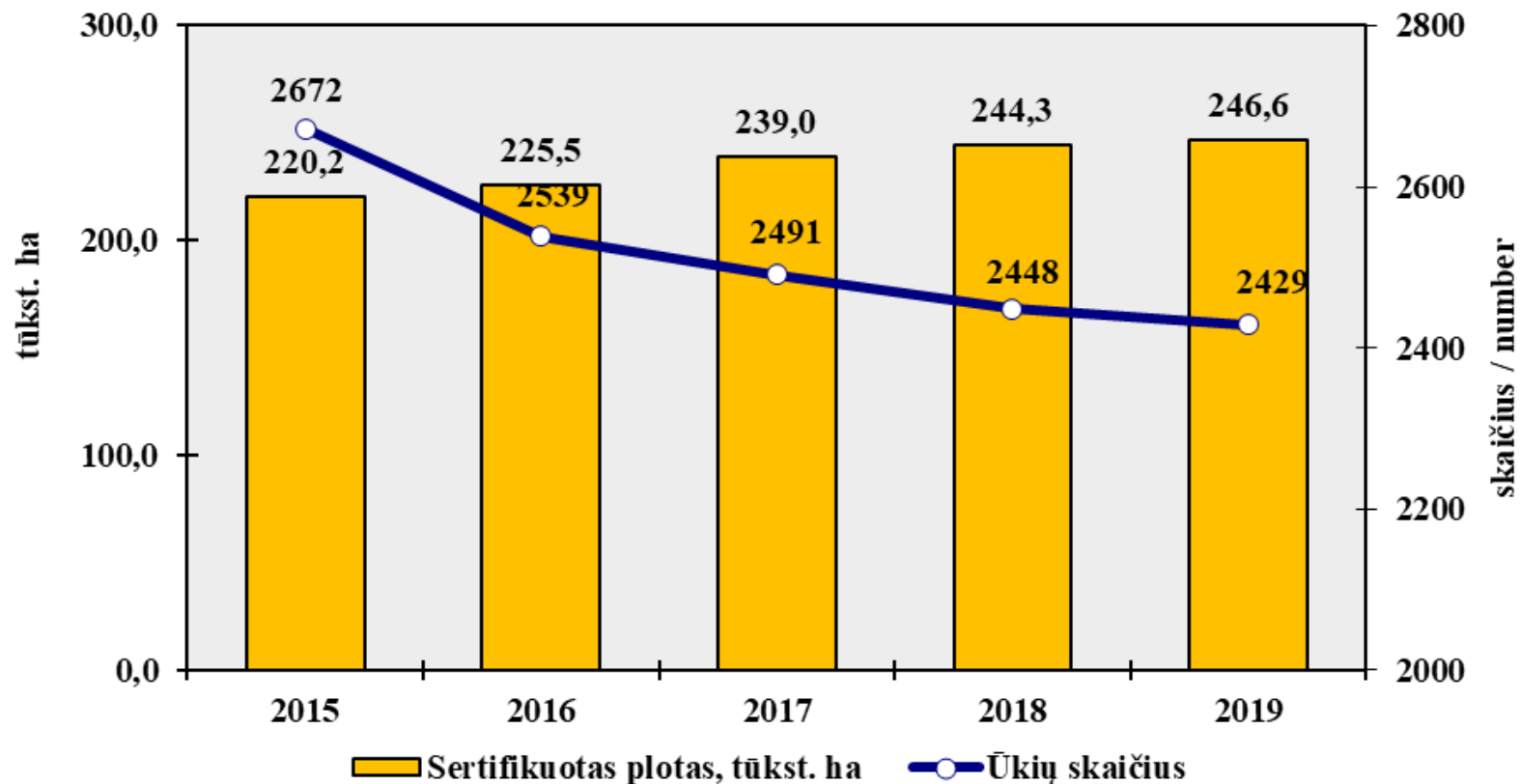
- Europos žaliasis kursas. „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES Biologinės įvairovės strategijos:
 - 2030 metais **25 proc.** ES žemės ūkio paskirties žemės ūkininkaujama ekologiškai
 - valstybių narių prašoma savo strateginiuose planuose nusimatyti **nacionalinę reikšmę**
- EK rekomendacijos Lietuvai:
 - prisidėti prie ES žaliojo kurso tikslo, susijusio su ekologiniu ūkininkavimu, **vėl teikiant paramą** perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo ir jo išsaugojimui.
- Nacionalinėje pažangos programoje ir Lietuvos kaimo ir žemės ūkio plėtros baltojoje knygoje numatytas tikslas 2030 m. – **15 proc.** ŽŪN yra ekologiškos.
- LRV programoje numatyta **padvigubinti** ekologinio ūkininkavimo plotą, remti ekologinius ūkius, skatinti ekologiškų produktų vartojimą. *LRV programos įgyvendinimo plane numatyta remti ekologinius ir kitus tvariai ūkininkaujančius ūkius, siekiant **ženkliai padidinti** žemės ūkio naudmenų plotą.

ES ir LT strateginiai dokumentai. Ekologinio ūkininkavimo tikslai (2)

- **ES ekologinės gamybos plėtros veiksmų planas (2021 m. kovo 25 d.):**

- *ekologinio ūkininkavimo ir ES logotipo populiarinimas;*
- *ekologiškos valgyklos ir žalieji viešieji pirkimai;*
- *ekologiško maisto vartojimo skatinimas per mokykloms skirtas programas;*
- *sukčiavimo maisto produktų srityje prevencija;*
- *atsekamumo gerinimas;*
- *privačiojo sektoriaus indėlis;*
- *investicijų ir keitimosi geriausia patirtimi skatinimas;*
- *rinkos skaidrumo didinimas;*
- *parama organizuojant maisto grandinę;*
- *vietoje vykdomas ir mažos apimties perdirbimas ir trumpų prekybos grandinių stiprinimas;*
- *gyvūnų mitybos gerinimas; gyvūnų gerovės didinimas;*
- *ekologinės akvakultūros stiprinimas;*
- *eksperimentinis klimatui palankių ekologinių ūkių tinklas;*
- *biologinės įvairovės ir derlingumo didinimas, augalų apsaugos produktų alternatyvos, veiksmingesnis išteklių naudojimas.*

Ekologinių ūkių skaičius ir sertifikuotas plotas Lietuvoje 2015–2019 m.

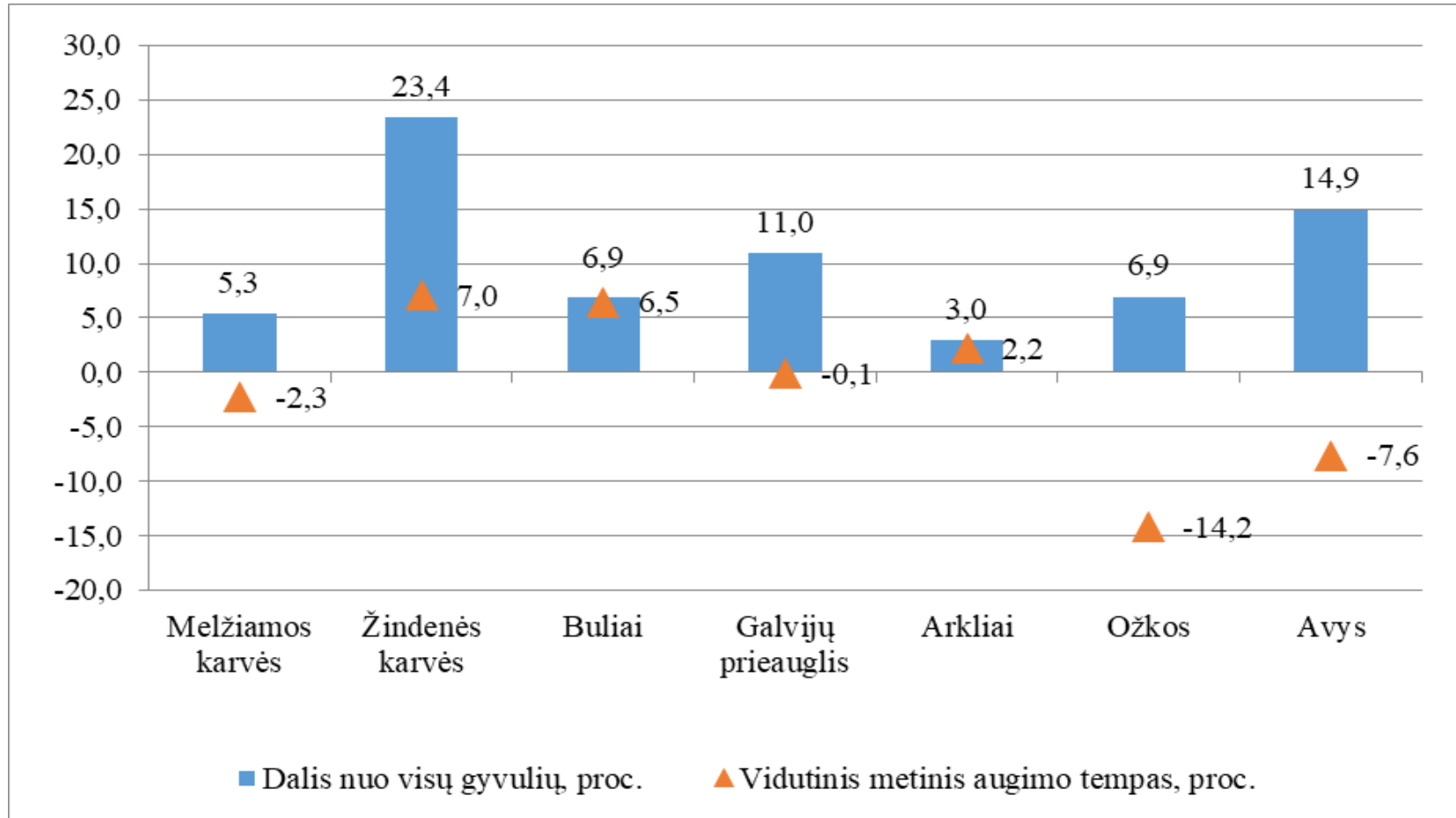

2019/2020 m. Lietuvoje ekologiniai plotai sudarė **8,1 proc.** ŽŪN.

Kai kurios ekologiškos žemės ūkio ir maisto produkcijos apimtys 2012 ir 2017 m.

	2012	2017	Pokytis 2017 m., palyginti su 2012 m., proc.
Augalininkystės produkcija			
Kviečiai, tonos	23649	64537	2,7*
dalis nuo visų kviečių, proc.	0,8	1,6	
Rugiai, tonos	22756	13499	-41
dalis nuo visų kviečių, proc.	14,5	21,4	
Miežiai, tonos	5867	4424	-25
dalis nuo visų miežių, proc.	0,8	0,9	
Avižos ir varpinių mišiniai, tonos	19028	58396	3,1*
dalis nuo visų avižių ir varpinių mišinių, proc.	8,9	27	
Ankštiniai augalai, tonos	37381	46588	25
dalis nuo visų ankštinių augalų, proc.	46,8	6,6	
Bulvės, tonos	2982	2900	-3
dalis nuo visų bulvių, proc.	0,5	1,3	
Šviežios daržovės, tonos	596	2736	4,6*
dalis nuo visų šviežių daržovių, proc.	0,2	1,6	
Obuoliai, tonos	3655	3916	7
dalis nuo visų obuolių, proc.	5,7	5,3	
Gyvulininkystės produkcija			
Jautiena, tonos	1441	351	-76
dalis nuo visos jautienos, proc.	3,0	0,7	
Žalias pienas, tonos	48307	65560	36
dalis nuo viso žalio pieno, proc.	2,7	4,2	
Kiaušiniai, vnt.	394353	1441586	3,7*
dalis nuo visų kiaušinių, proc.	0,1	0,2	
Medus, tonos	35	37	6
dalis nuo viso medaus, proc.	1,9	1,4	

Ekologiniuose ūkiuose auginamų gyvulių kitimo tendencijos 2017–2019 m., proc.

Siūlymai dėl paramos teikimo naujuoju laikotarpiu (2023-2027 m.)

- **Lietuvos tikslas ir indikatyvus finansinis vokas**
- **Išmokų dydžių atnaujinimas ir išmokų grupių optimizavimas**
- **Išmokų diferencijavimas pagal ūkio dydį ar tipą**
- **Paramos fondo pasirinkimas. Įsipareigojimų laikotarpis**

Ekologinis ūkininkavimas ir perėjimas prie jo. Lietuvos tikslas. Indikatyvus vokas. Plotas.

Scenarijus	Tikslas. Ekologinės gamybos ŽŪN dalis nuo visų ŽŪN, proc.	Indikatyvus finansinis vokas 2023–2027 m., mln. EUR	Ekologinės gamybos ŽŪN 2027 m., tūkst. ha
<i>parengtas atsižvelgiant į 2014–2019 m. laikotarpio ekologinės gamybos būdo žemės ūkio naudmenų ploto kitimą ir nacionalinius įsipareigojimus</i>		327 ekologinis (65 per metus)	322 ekologinis
	2027 m. – 13 2030 m. – 15	78 perėjimas (15,5 per metus)	60 perėjimas
		VISO: 405	VISO: 382

Išmokų grupių optimizavimas ir dydžiai

Ekologinis ūkininkavimas

Augalai	2014–2020	2023–2027
Javai	218	239
Javai pašarams	232	
Javai, daugiametės žolės sėklai	273	
Daugiamečių žolių įsėlis	59	–
Daugiametės žolės	176	178
Daržovės, bulvės	525	560
Uogynai ir sodai	518	
Vaistažolės, aromatiniai ir prieskoniniai augalai	487	

Išmoky grupių optimizavimas ir dydžiai

Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

Augalai	2014–2020	2023–2027
Javai	238	280
Javai pašarams	247	
Javai, daugiametės žolės sėklai	298	
Daugiamečių žolių įsėlis	59	–
Daugiametės žolės	182	186
Daržovės, bulvės	525	652
Uogynai ir sodai	534	
Vaistažolės, aromatiniai ir prieskoniniai augalai	516	

Išmokų diferencijavimas pagal ūkio dydį

Šiuo laikotarpiu ekologinis plotas, viršijantis 200 ha, remiamas 70 proc. intensyvumu (išmoka mažinama 30 proc.).

Dėl objektyvių priežasčių didesnių ūkių rodikliai yra geresni (remiantis statistiniais duomenimis, ūkiai virš 200 ha gauna apie 18 proc. daugiau produkcijos iš ŽŪN hektaro).

Siūlymas dėl išmokos mažinimo:

- plotui nuo **200 ha** išmoka **mažinama 30 proc.** (išlaikomas *status quo*)
- Sutaupoma apie **4,4 mln. EUR**

Išmokų diferencijavimas pagal ūkio tipą

- Bendroje ekologinės produkcijos vertėje gyvulininkystės dalis nuolat mažėjo (daugiausiai dėl gyvulių skaičiaus mažėjimo).
- Be to, pvz. javų–rapsų ir pienininkystės ūkio ekonominių rodiklių analizė rodo, kad pienininkystės ūkiai gauna 7 proc. arba 34 EUR/gyvuliui mažiau gamybinio pelno (su išmoka).

Siūlymas dėl papildomos paramos gyvulininkystės sektoriui:

- Skirti papildomą išmoką už sąlyginį gyvulį (**apie 30 EUR/SG**).

Paramos fondo pasirinkimas. Įsipareigojimų laikotarpis

Atsižvelgdami į LT skirtą finansavimą ir privalomą lėšų skyrimą ekoschemoms bei kaimo plėtros aplinkos ir klimato kaitos priemonėms, siūlome:

- **Ekologinį ūkininkavimą** remti per I-ąjį ramstį (TI ekoschema)
- **Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo** remti per II-ąjį ramstį (KP agroaplinkosauginė priemonė)
- Siūlome išlaikyti šio laikotarpio įsipareigojimų trukmę.

AČIŪ UŽ
DĒMESĻ

